

ABÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre. 12 K || Félévre . 6 K
Negyedévre 3 K
Hirdetések díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő
Dr. BISCHITZ BÉLA
Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Kender-utca 6. szám.
TELEFON-SZÁM: 108-00.

Nafta.

Ezt a sok port felvert ügyet tegnapi döntésével, azt hisszük, végleg levette a napirendről *Kossuth Ferenc* kereskedelemügyi miniszter, töméntelen visszavonásnak, elkeseredett küzdelmeknek és — bátran hozzátehetjük — sok igazságtalanságnak véve ezzel elejét.

A miniszternek minden irányban kielégítő döntését hirrovatunk élén közöljük. Ehelyütt mégis rövidre fogva rá kell mutatnunk arra, hogy ez a kormány, mely az iparfejlesztés jelszavát írta zászlajára, tulajdonképen nem is dönthetett másként.

Mint az eseményeknek pártatlan szemlélői teljes objectivitással szólhatunk e kérdésről is.

Ezt a naftaügyet a nyerspetroleumnak példátlan árcsökkenése idézte elő. 4 és fél koronáról egyre, sőt 80 fillérre esett a nafta ára, ami épen azért, mivel egy momentán konjunktura kifolyása, állandósággal senkit sem biztathatott. Egyes üzemek naftafűtésre rendezkedtek be hirtelen, amit esetleg még az is indokol, hogy a minden iparra nézve „abnormális” 1907-ik évben erős szénhiány volt érezhető hazánkban. Anélkül, hogy szénbányavállalatainkat védeni akarnók, avagy védeni kellene, említjük fel, hogy akkor, amikor csak pl. a Máv. annyira nincs tisztában saját szénhiányával, hogy 1906-ról 1907-re egyszerre 4 millió q-val igényel több szenet, az ország pedig mintegy pánik hatása alatt egyszerre 20—30 millióval követelt többet, ennek kitermelésére nem vállalkozhattak szénbányáink. A termelésnek illetően fokozása évekre kiterjedő berendezési programot követel, nem tekintve azt, hogy a szénbányák berendezése a legköltségesebb és hogy ötlétszerűségeknek absolute nincs helyük a bányászatban.

Ez az abnormitás szülte a „nafta-ideát”. Vagy hetven üzem rendezkedett be naftafűtésre. A kereskedelemügyi miniszter pedig — kétségkívül az akkori nyomasztó helyzet láttára — biztosította a nyerspetroleum szállítására a C. osztály szerinti elszámolást.

Ezt lehetett indokolni „akkor”. De ma már semmikép se lehetne. Kényszerhelyzet sincs. Mily absurdum és minden hazai közgazdasági érdeket egyenesen arculcsapó intézkedés lett volna ennek a kedvezménynek állandósítása, ahogy ezt kérték.

Hazánkban tudvalevőleg egy cseppnyi nyerspetroleum-se kerül elő a föld alól, ellenben szén igenis. Már most azután egy osztrák, vagy román nyerstermék favorizálása contemp-láltatott a magyar közvagyon egyik alapvető tényezőjének, a szénbányáknak rovására, sőt tönkretételére.

Ezt látta át a kereskedelemügyi miniszter.

De minden nemzeti sallangot figyelmen kívül hagyva, tisztán tarifális szempontból is absurd dolog lenne e díjkezdmény statuálása: A tüzelési célokra szolgáló nyersolaj fuvara a C. osztály szerint számoltatik el, ami az A. osztálylyal szemben közel 50%-kal kisebb tételt jelent, szemben a barnaszénre fennálló I. kivételes díjszabással, amely csak mintegy 22—27%-kal olcsóbb, mint a C. osztály. Közismert dolog, hogy a nyersolaj 2, sőt gyengébb hazai barnaszénünkkel szembeállítva 2^{1/2}-szeresen jobb előgőzítést ad és így igazságtalanság volna ezen 2^{1/2}-szeresen jobb előgőzítésű tüzelő anyagot továbbra is a C. osztály alapján számítani, amely csak mintegy 22—25%-kal több bevételt biztosít a vasutnak a szénzállítással szemben.

Az itt előadottakban absolute semmi subjectivitas. Elvitázhatatlan tények ezek. Beszélhetnénk arról is, mennyi igaz abból a meséből, hogy a hazai szénbányák sehogyse vol-

nának képesek lépést tartani az iparüzemek szénszükségletével. Ez azonban részben más lapra is tartozik. Itt csak még egy figyelemre-méltó momentumra utalunk, ami leginkább dokumentálja, mennyire indokolt volt a miniszter ilyenét döntése! A kormány ugyanis éppen az ország iparának kellő mennyiségű szénrel való ellátása érdekében rengeteg áldozatot hozott, mikor óriási befektetésekkel igyekeznek újabb bányatelepeket létesíteni. A nyersolajnak fuvardíj-kedvezménye vajjon nem az állami szénbányászathoz az állam által való contracarrizozását jelentette volna?

Nekünk hangsúlyozzuk — örülnünk kell, hogy szénbányászathoz virágoz. A nafta-kedvezmény elsősorban is veszélyes volt a „kezdő” bányavállalatokra, mint pl. a modernül berendezendő komlói bányákra, de veszedelmes volt a magán- és az állami szénbányászatra egyaránt. Veszedelmet jelentett ezenfelül az állam fiskális érdekeire is a Máv. bevételei tekintetében és mindez anélkül, hogy a hazai iparnak lényegesebb hasznot biztosított volna.

Ezért helyeselnék mi *Kossuth Ferenc* döntését. A nafta szállítási díj-kedvezményének helyeslése csak egy esetben volna elképzelhető, jöhet akkor is megfontolandó volna, vajjon megcsinálhatjuk-e, állandósítsuk-e? (feltéve, hogy Magyarországon termelt nyerspetróleum léteznék). ha t. i. a naftaárak maguk is bizonyos keretek közt — állandósulnának. Ámde ily természetellenes, soha eddig elő nem fordult módon alacsony naftaáraknál ez el sem képzelhető. Hogy vehetné hát magára a kormány azt a szédületes felelősséget, hogy a naftának ily erőszakolt favorizálásával egyes elvakult vállalatokat valósággal „beugraszson” tüzelő-berendezkedésüknek óriási költséggel való átalakításába, mellesleg szólva egy osztrák nyerstermék kedvéért. Aztán szöknek fel a naftaárak, megölve azokat a magyar gyáripárosokat, akik elég meggondolatlanok voltak beugrani egy momentán konjunkturának.

Arra is bizonyára gondoltak a kereskedelmi miniszteriumban, hogy munkások is vannak Magyarországon! A nafta-kedvezmény állandósításával multhatatlanul be kellett volna következnie a szénbányák üzemredukciójának. Hogy ezzel más, mint a kivándorlás emelkedése és egész vidékek elszegényedése járt volna, ezt firtatni teljesen fölösleges.

Ezért üdvözljük mi *Kossuth Ferencet* ezen döntése alkalmából.

A petrozsényi állami szénbányák.

Minél szárazabban, csupán tényeket regisztrálva, ismertetjük mindazt, ami egy rövid év leforgása alatt a *petrozsényi állami szénbányák* üzembehelyezése érdekében történt, annál nagyszerűbb, fényesebb színben látjuk az elért, valóban csodálatos eredményeket. Hatalmas munkát végeztek itt az ország javára és azok dicsőségére, akik e — munkát végezték.

A petrozsényi szénmedence geológiája ismeretes s az ottani meglevő s virágzó szénbányászathoz, amely a *Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat* tulajdona és a Zsil jobbpartján terül el, ezen nagy-növű társaság méltó büszkesége.

A Zsil balpartján a kir. kincstár birtokát képező széntelep felső részén vannak mai üzemből levő bányák a kincstárnak. A kutatások s a munkálatok megkezdése négy. bányamező kialakulását hozta magával, melyek főképp külfejtésekből s táró művelésből állanak, úgy azonban, hogy akna mélyítése is folyamatban van, illetőleg már aknaszállítás is van, amelyek a széntelep azon részének a lefejtését előzzák, amely a táró művelés szintje alá esik.

A szén fekvése ezen a részen nem nyugodt vetőkben bővelkedik, de helyes kombináció hozta magával, hogy három nagyobb külfejtést is lehetett megnyitni, melyek jelenleg lefejtés alatt vannak.

A széntelep felső részének egyik helyén régebben napi fejtéssel leszedték a telep legfelsőbb részét, de aztán a bányászathoz ott be lett szüntetve. De maradt az alsó részek leművelését célzó munkálatokból annyi, hogy meg lett indítva az akna-mélyítés, egy bizonyos mélységig előre is haladt és táró műveléssel is egy kis rész feltáratt. Ez a mai „*Lónyay*”-bányai mezőben van, s az újabb munkálatok ezen régebbi munkálatokhoz simulnak tervszerűen, a mélyebb szintek lefejtését célozva.

A munkát itt az a principium vezette, hogy jövő rendszeres művelés alapját meg kell vetni s másrészt szenet is kell termelni. A bányász tudja azt, mit jelent egy bányánál a feltárás s a fejtésre való előkészítés s tudja, hogy gyakran évekig kell dolgozni egy bányával, míg fejtésre kerülnek a dolgok. De lehetőség szerint szenet is kell termelni, a jelennek is, nemcsak a jövőnek kell dolgozni s ezt a kettőt összeegyeztetni nehéz. Ezért volt szükséges a külfejtések forszirozása, amelyek igen szépen meg is feleltek feladatuknak. Ezt célozták a megfelelő helyekre telepített rövidebb életű lejtaknák. A Lónyabányai mezőben tehát a külfejtésből s a lejtaknából most állandó szállítás van, de termelnek az egyik táró műveléséből is, míg a másik részen a munka feltárásból és fejtésre való előkészítésből áll, a nagy akna pedig meglevő részének újraácsolása után mélyítve lesz. A mos-

tani zompójához beható vágat vezet a lónyai-bányai állomás szintjén, hol jelenleg már az idén épített munkáskolónia, rendező állomás, üzemi irodák s egy raktár áll s amely állomás szintjére magasabban levő táró s lejtakna-nyílásoktól sülyesztett elrendezésű siklón hozzák le a szenet. A kül-

mezők fekszenek. A csimpai bányaműnél közel 30 évi parlagon heverés után, annak a téves nézetnek adtak kifejezést, hogy eme bányamű nagyobb investícióra a szén palásabb voltánál fogva nem érdemes. Ámde Andreics kir. főbányatanácsos ennek ellenkezőjét vallja és már a közel jövő állításának

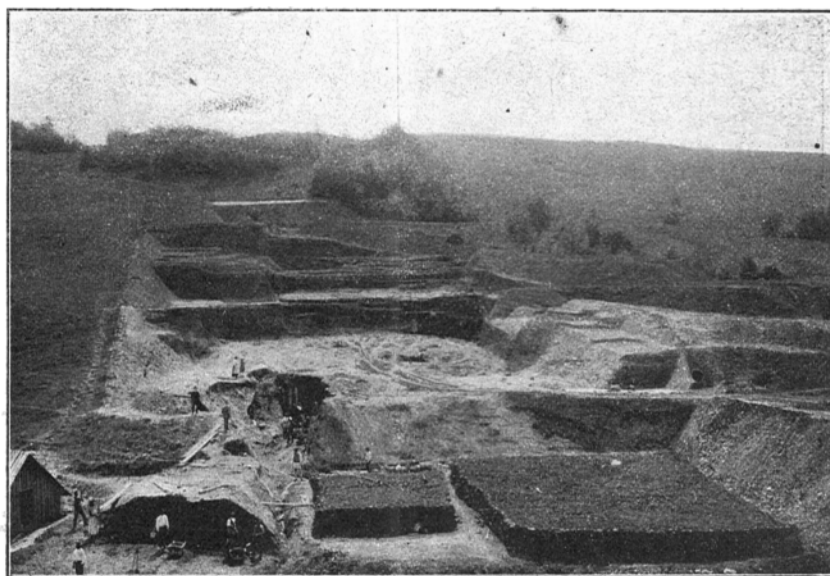
„A Bánya“ számára készült eredeti felvétel.

Régi külfejtés a Lónyai-bánya mellett.

fejtések a hármás telepen – a főtelepen vannak, melynek vastagsága 15 m. A lejtakna és a táró-művelések a fedü telepekre vannak telepítve.

A Lónyai bányától keletre fekszik a *zsienci bányamű*. Itt a hármás telepen folyik feltárás és fejtés is és lejtakna-művelés van berendezve a szén

jogosultságát be fogja bizonyítani, mert éppen Csimpa az a bányarész, amely az itteni kincstári bányászatnak jövőben való fejlődésére biztos bázisul szolgál. Ez a bányamű két völgy összeköttetése: az egyik a csimpai, a másik a Válea Arsuluj völgye. Csimpabánya egy 700 m. hosszú beható vágattal

„A Bánya“ számára készült eredeti felvétel.

Külfejtés Arsuluiban.

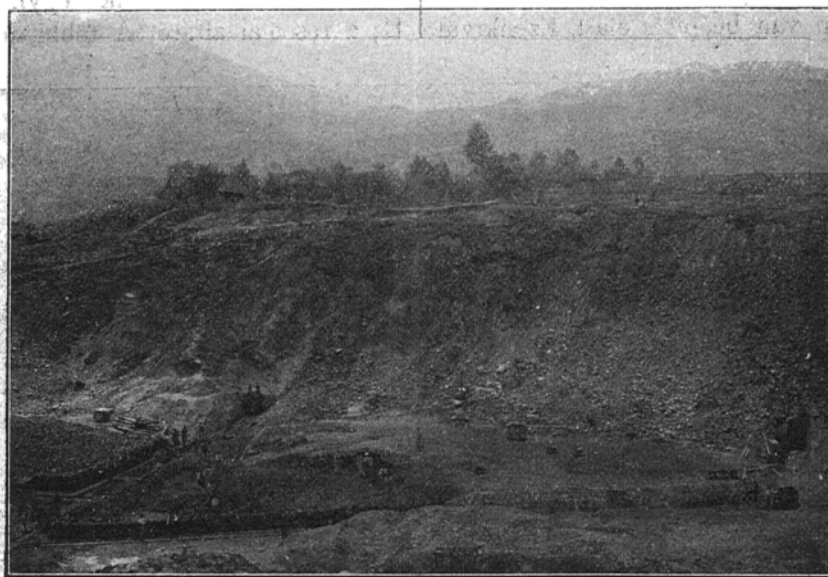
felső részének lefejtésére. Ezenkívül két megkezdett akna van mélyítés alatt, melyből azonban csak a jövő évben indulnak a feltárási vágatok. Lónyai-bányától nyugat felé a csimpai és arsului-bánya-

táratott fel, amelyben jelenleg 5 teleprész vájatott elő mint amelyek fejtésre érdemesek.

A XIV sz. telep kelet-nyugati irányban 184 m. hosszban táratott fel, 3 feltöréssel 100 m. leg

nagyobb függélyes pillér magasságban. A szén átlagos vastagsága 0·8 m. Elővájás folyik a XIII. sz. telepen és pedig kelet-nyugati irányban 225 m. hosszban van feltárva s 3 feltöréssel szintén 100 m. függélyes pillér magasságban van előkészítve. A

60 m. függélyes pillér magassággal, átlagosan 10—12 m. vastagságban, eléri azonban a 25 m. vastagságot is. Ez a telep 10 keresztvágattal, emelkékkel és 2 középszinttel van elővájva. A fejtés egyszerre 3 szintben fog megindulni.

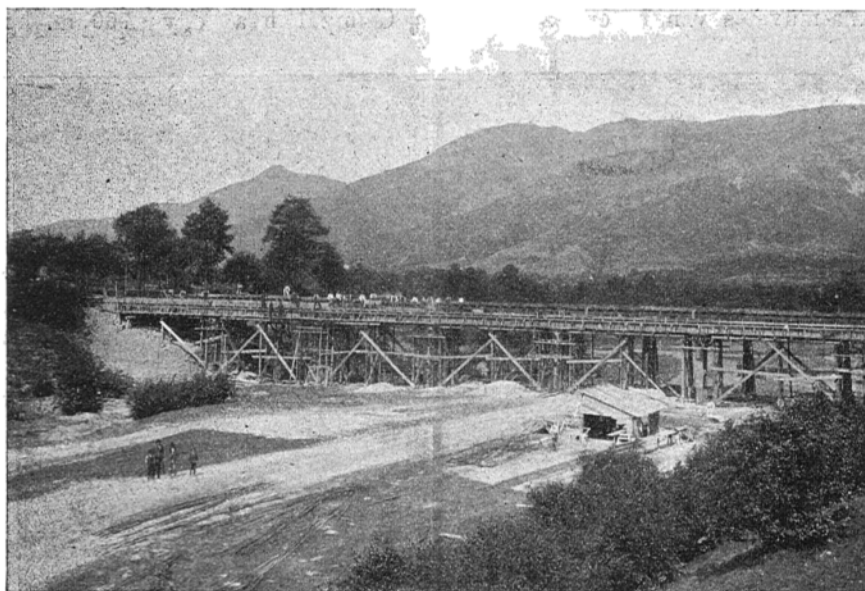

„A Bányá“ számára készült eredeti felvétel.

Készletezett szén Zsieceu

szén vastagsága 1—1·4 m. Mindkét telepen légtáró hajtása üzemben van. Az V sz. telep 90 m. hosszban tártott fel 1·6 m. vastagsággal. Az elővájás tovább folyik. A telep a zsilvölgyi V. sz. telep egyik legszebb települése. A IV. sz. telep 140 m.

Ezen 5 teleppel Csimpabánya maga képes lesz az 1909. évben 600.000 q. szenet kitermelni, mely évenként ¼ millióval fokozható. A kitermelt szén jelenleg egy silón fékezten le a keskenyvágányu vasut szintjére, ahol mozdonyal szállítják tovább

„A Bányá“ számára készült eredeti felvétel.

80 m-es vasbeton völgyhid a Lónyay-állomás csimpai vonalon.

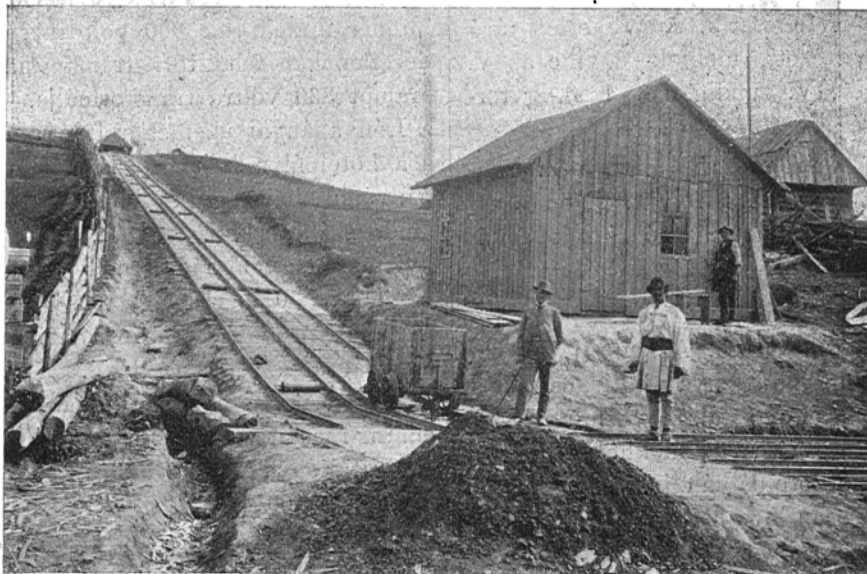
hosszban van feltárva, keleten feltöréssel és légtáróval ellátva. Vastagsága 1 m., úgy az V., mint a IV telep függélyes pillér magassága 100 m. A III. sz. vagy főtelep feltárása csaknem az egész csimpai lencse hosszában mintegy 130 m. hosszban tártott fel.

a kötelpálya feladó állomásáig. Itt folyamatban van egy 12 lóerős elektromos vitlának beépítése anyagfelhúzásra. A mélyebb szintig való feltárás aknával fog történni a közel jövőben.

Arsului völgye Csimpától nyugatra terül el. Itt

van a kincstári bányamű legszebb napifejtése. Ez a teleprész egy lejtaknával táratott fel 15 m. függélyes pillér magassággal melyből az első sz. mély színt elővájása folyamatban van. Ezen lejtaknánál 1.40 lóerős gőzszállító gép van beépítés alatt. Ezenkívül

patakig. Ezen kerület nemcsak a kincstári, de egyúttal az egész Zsil medencének a legészak-keletibb területét foglalja magában, amely területen a 60-ás években a kincstár csak egyhelyütt dolgoztatott. Ez a rescolai altáró. A többi, jelenleg üzem alatt

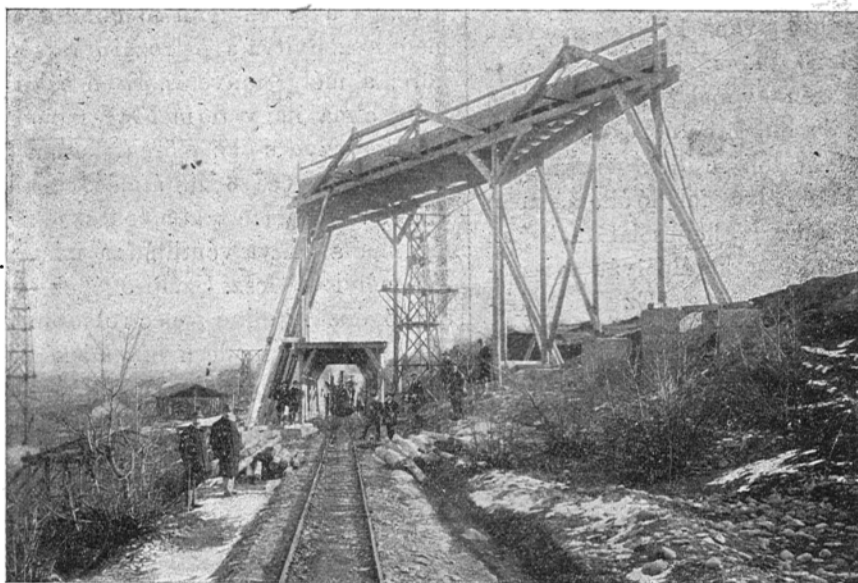

„A Bányá“ számára készült eredeti felvétel.

A csimpai sikló.

feltárva az V. és XIII. sz. telep. Ez a bányarész is az 1909. évben nagyobb termelést biztosít, amely idővel szintén mindinkább fokozható lesz. Az aknától keskenyvágányu vasut szállítja le a szenet. A lejtaknát 40 m. függélyes magásságu pillér van

álló munkálatok mind ez ideiek. Az említett terület a kibuvások közelében árkolással, kézfurással, tárokkal kutattatott át s a kibuvásoktól távolabb eső s előbb említett kutatási módokkal fel nem kutatható széntelepek jelenleg a Fauck-féle express fu-

„A Bányá“ számára készült eredeti felvétel.

Védőhid a Polacsek és Schember-féle kötélpálya és zsiei vasutvonal egy pontban való keresztezésénél.

hivatva feltárni, a mélyebben fekvő szén egy közös aknával lesz feltárva.

A legszélső bányakerülethez tartozik Rescola bánya és Alsócsimpa bánya és a Rescola pataktól kezdve a magyar Zsil jobboldala egészen a Tályá

róberendezésekkel táratnak fel. A széntelepig haladó meddővágatok és aknák közül üzemben van: a felsőrescolai-, a rescolai új-, az alsó-csimpai fő- és a Wekerle-táró. Ez a legutóbbi átharántolta az V. IV. telepet s folytatódik ki a többi fedütelep felé.

Feltárás folyik a felsőreskolai táróban a községi telepen, a melynek a feltáráson kívül még az is a célja, hogy csapásban haladva tiszta képet szolgáltatson a szénnek a külig való kiterjedésére is. Az alsócsimpai főtárból kiinduló keresztvezéssel a főtelep elvetett részét is meg lehetett kapni s jelenleg a főtelep itt is feltáratik. A Wekerle táró eddig 2 telepet keresztvezetett, melyek egyike az V 6 m. vastag a másik IV pedig 0.6—1 m.-ig terjedő vastagságban táratik fel.

Fejtés jelenleg kizárólag III. telepen az ugynevezett alsócsimpai külfejtésen folyik. Ezen a telepen akna van mélyítés alatt az alsó részek feltárása végett.

Ezen említett bányamezőkről a szállítás következő schéma szerint történik. Az egyes bányüzemeket keskenyvágányu pálya köti össze, a Lónyagyarmatnál levő állomással, hova mint központba futnak össze az egyes üzemekhez építő vonalak s honnét a szén kötélpályán jut le a légvonalban 4 km. távolságban levő petrozsényi rendező pályaudvarra. Ezen egyes vasutvonalak legnagyobb hossza 3.8 km. együttvéve pedig ca. 10 k. s egyik része 25‰ emelkedésben van építve s mint hegyipálya oly nehéz viszonyok között épült, hogy a tőkés egyik helyen 12 m. magas. Ez az a rész, amely Arsuliból Lónyabánya állomásra vezet s onnét a Lónyay állomáshoz. A másik ág a zsiei, a 3-ik ág a csimpai és alsócsimpai bányákat kapcsolja a Lónyay állomással. Legszebb műtárgyai a vonalnak a Lónyay-völgyi áthidalás, mely mint 80 m. hosszú vasbeton hid van kiképezve és a zsiei patakot áthidaló 26 m.-es kétnyílású vasbetonhid. A szállítás ezen vonalakon jelenleg 6 gőzmozdony bonyolítja le buktatható és alvázáról leemelhető vascsilikkel. A teli csillék szekrényei ugyanis az alvázról a kötélpálya feladó állomásában lelesznek emelve függőművel kapcsolatotnak az üresen maradt alvázra pedig a kötélpályán visszafelé jövő üres szekrény lesz rátéve. Ez a kötélpálya 4000000 q szén szállítására van építve a Pohlig rendszere szerint. A szén a leadó állomásnál 12 waggont felvevő képességgel bíró tölcserbe lesz buktatva, s onnét a waggonokba addig a míg a szénszeparáció felépülhet.

A szénnek a bányából való kiszállítására, az aknaszállítás eszközlésére a mélyítés alatt, a ventilálásra, vizemelésre szükséges erőt egy ideiglenes 200 lóerős electromos centrale szolgáltatja, mely Zsieczen van felállítva és háromfázisu 3000 volt feszültségű áramot szolgáltat. A centráléból 3 áramkör van kivezetve, melyek mindenkinek külön kapcsolója van. Egyik áramkörre rá van kapcsolva 3 drb. egyengént 12 lóerős electromos felhúzó vitla melyek közül kettő aknamélyítést szolgál, a harmadik pedig lejtaknából szállít.

Mind a 3 aknánál 1—1 centrifugál szivattyu működik, melyek közül mindegyik percnként 250 l. vizet képes 100 m. manómetrikus magasságra szállítani. Ezenkívül mindenik aknánál 1—1 ventilátor is van üzemben. Természetesen az aknázakban szükséges világítás is electromos. A szekundér áramkörök 300 voltosak, tehát a szekundértelepeken felállított transzformator a 3000 voltos áramot 330 voltra transzformálja. A másik áramkör a Lónyabányai üzemet, a Lónyai állomás világítását s a kötélpálya hajtását látja el úgy, hogy Lónyabányánál hajt egyik lejtaknában, ahol jelenleg állandó szállítás van, egy 12 lóerős vitlát és ugyanilyent a nagy aknánál, mely újra ácsolás alatt áll végül egy 30 lóerős motort a kötélpálya feladó állomásánál. A legtávolabb eső szekundértelep 3.7 km. távolságra van a centrálétól. Harmadik áramkör az arsului, csimpai és alsócsimpai bányatelepeket fogja ellátni részint világitással, részint erőszükséglettel. A centráléban 2 drb 3 fázisu generátor van felállítva mindenik 100 KVA. teljesítményre 630 percnkénti fordulattal. A periodus szám 42. Ezen generátorokat egy-egy 100 eff. lóerejű Höcker-féle kondensációs félsabil gép hajtja szijashajtómu segélyével. Teljes üzemben a két generátor palarellal van kapcsolva. Megállapított tény, hogy a Zsilvölgyében a mélyebben fekvő széntelepek minőségileg jobbak s miután a kincstárnak érdeke a külföldi szén behozatalt redukálni, tervbe vétetett 2 mélyakna telepítése azon a helyen, ahol a szén mélyebben fekszik s ahol a szomszédos már meglévő társulati művelésekből a szén igen jó minősége ismeretes. Ezzel meg lesz nyitva a petrozsényi szénbányászat másik köre, a mély művelés. Ezen célra a létesítendő 2 mély akna nagy termelésre modern berendezéssel van tervezve s az előreláthatóan 500—600 méter mély aknák cca 6 m. átmérővel bíró köralakban teljesen kifalazott aknák lesznek. Közöttük egy légakna a bánya ventilálása miatt egyidejűleg szintén mélyítve lesz. Szállítógépek, ventilátorok, vizemelőgépek, mind electromosan hajtának s az aknaépületek modern berendezéssel fognak bírni abban az irányban is, hogy a munkások részére fürdőhelyiségekkel lesznek ellátva. Ami a fekvését illeti ezen aknáknak, az a Lónyagyarmat és Petrozsény között körülbelül közepén terül el s így az egész bányászat menete az, hogy a felső részeket a most már beállított üzemekkel lehet leművelni, s aztán közeledve Petrozsény felé, mindig mélyebbre és előbbre haladva fogják leművelni a későbbiek azt a hatalmas kiterjedésű széntelepet, amely a mai széntelep felső részén fekvő művelésektől Petrozsény felé húzódik és Petrozsényen túl is tart. Az új mélyaknáktól is a petrozsényi rendező pályaudvar mellett létesítendő separációhoz lesz a szén leszállítva s ez már a jövő évben olyan méretben épül, hogy kb. 10,000,000 q. szén fe

dolgozására lesz képes. A separáció mellett alkalmas hely van a villamoscentrálé felállítására, tekintve, hogy viz helyben van és ezért is lesz felállítva az 3700 lóerőre tervezett villamoscentrálé, amely hivatva lesz az új aknák összes berendezéseit, de az egész kincstári bányászat erőszükségletét is fedezni. A centráléban gőzturbinával direkt kapcsolt generátorok lesznek felállítva 2 db. mindenik 3700 lóerős. Egyik üzemben, másik tartalékban. A tervezett akna helyén előzetesen furólyuk mélyítették, amely jelenleg 350 m. Furások vannak ezenkívül a Malea völgyében és a rescolai részen is, mivel ezek a részek még nem ismeretesek. Szóval az eddigi vázlatból kitűnik az, hogy egyik részen rendes üzem van, de mindjárt előkészületek vannak a felsőrész további leművelésére, meg van a tervezet a mély művelések megindítására s megvannak a munkálatok a széntelep többi részének a megismerésére is. A terv fix s csak a természetszerű idő kell hozzá, míg keresztülvihető lesz. Ezeket kívül folytonos építkezés folyik s munkáskolóniák, tisztalakások és egyéb épületek vannak és lesznek folyton nagyobb és nagyobb mértékben építve, aszerint, amint a munkáslétszám növekszik, a melynek —jólétéről gondoskodni kell.

Részletesebb ismertetést később fogunk adhatni a petrosényi szénbányászatról, a mikor a tervezetek is végre lesznek hajtva. Most csak röviden emlékeztünk meg róla, mert már ma is oly tényező, hogy kell vele foglalkoznunk s hogy mindig hatalmasabb és hatalmasabbá válik s technikailag magas nivón álló objektum lesz, arra garancia a vezető emberek, Andreics főtanácsos és Kosztela tanácsos egyénisége.

Általános érdeklődés mutatkozik még ma is karácsonyi számunk iránt. Epen ezért rektifikálunk egy sajnálatos — tisztán — nyomdatechnikai okokból előállott hibát. A két alábbi cikk címei ugyanis felcserélődtek.

Magnezit-ipar részvény-társaság.

A társaság 1900-ban alakult két és fél millió korona alaptőkével. Magnezitbányái és gyárai vannak Nyustyán, Jolsván és Martonházán, mindhárom Gömör-megyében. Magnezittéglákat és egyéb tűzálló anyagokat készítenek a Budapest-kőbányai gyárban.

A magnezit és magnezittéglát, amelyet eddigelé a legtűzállóbb anyagnak ismer a technikai tudomány, ezen tulajdonságánál fogva főleg az acél bázikus uton való előállításánál, a Siemens-Martin kemencék kibéleléséhez és más hasonló kohászati célokra alkalmazzák. Minthogy pedig ezen célokra alkalmas magnezit csakis hazánkban, Gömör-megyében és Ausztriában, Stájerországban található, a vállalat gyártmányait a világ minden részébe nagy tömegekbe szállítja és így hazánk kevészámú exportálói között elsőrendű helyet foglal el.

A kőbányai gyártelepen chamotttéglákat és egyéb tűzálló anyagokat is készítenek. A gyár ezen a téren a

legutóbbi évekig egyedül álló volt, most pedig a legnagyobb hazánkban és sikerrel versenyez a külföldről beözönlő tűzálló cikkekkel, sőt a külföldi kiállításokon számos kitüntetést szerzett.

A vállalat összes termelése évi 5000 waggon. Gyárai a legmodernebbül vannak felszerelve. A vasutalmással iparvasut, a magnezitbányával pedig sodronykötélpálya és sikló köti össze a gyárakat.

Általános Magnezit-r.-t. Budapest.

A társaság 1905. december 15-én alakult. Gyártelepe (Gömör vm.) Hisnyóvízen van. Bányái szintén a gömörmegyei Lubény és Misány községek területén vannak.

A társaság bányáinak nyerskő előjövetele egyike a legtisztábbaknak és legmagasabb percentűeknek.

A gyártelep igen kedvező fekvésű s közvetlenül a vasut mellett van, amelyhez iparvágány vezet.

Maga a bányaterület szintén közel fekszik a vasuti állomáshoz, úgy hogy termelési szempontból elsőrangúnak mondható.

A gyártás egyelőre csak a magnezit égetését és őrlését öleli fel, ezt azonban igen kiterjedt módon, a legmodernebb felszereléssel és berendezéssel végzik.

A bányákban és a gyárban mindenütt villanyerő dominál. Sodronykötélpálya, őrlő- és válogató malom és a legújabb bányászati és ipari berendezések könnyítik meg a termelést és a feldolgozást.

A termelés 90%-a külföldi piacokon talál fogyasztást, főleg Amerikában, de Európa egyes államaiba is lényeges szállítások történnek.

A részvény-társaság a legelső exportcetek közt foglal helyet és gyártmányainak minőségét elsőrangúnak ismerik el világszerte.

✂ BANYÁSZATI HIREK ✂

Döntés a naftaügyben.

Az egész ország szakközönsége nyugtalansággal várta Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter döntését a naftabehozatal tarifamérséklése dolgában. Nagy horderejű kérdés volt ez, amelyet a miniszter bölcs megfontolással, a hazai bányászati érdekek szemmel tartásával intézett el. Nem bocsátkozunk itt részletes méltatásba. Lapunk vezető cikke megvilágítja ezt a kérdést oly szempontból, aminőből azt a hazai közgazdaság érdekei megkívánják. A miniszter döntése, amelyet alább ismertetünk, kétségtelenül megnyugtatót fog kelteni azokban a körökben, amelyek a kérdés megoldásánál elsősorban érdekeltek voltak.

A miniszter a díjszabás C. pontjának alkalmazását megengedte ugyan, de csak azokra az átlomásokra, ahova a múlt esztendőben is szállítottak naftát.

A döntés alapján utasítják a Máv. igazgatóságot, hogy az egyes fogyasztókat értesítse, hogy a kedvezmény megújítása nincs többé kilátásba helyezve.

Hogy azonban a kereskedelemügyi miniszter határozatát jobban megvilágítsuk, utalunk arra a tényre, hogy a kedvezményes díjtétel alkalmazása az osztrák naftaszállításra 1909. március 31-ig engedélyezve volt s így nincs egyébről szó, mint az engedélynek *kilenc hónappal* való meghosszabbításáról. De megnyugtató a döntés azért is, mert biztosít arról, hogy 1910-ben ilyen tarifamérséklésről szó sem lehet. A kereskedelemügyi miniszter kedvező döntését az olyan vállalat fogja élvezni, amelyek naftafűtésre rendezkedtek be. Az a 10 vállalat, amely az átalakítást csak bejelentette, már nem részesül a kedvezményben.

* *

A Bánya részére kiadott jelentés így szól: A petroleum-tüzelésre már berendezkedett iparvállalatok érdekeire való tekintettel, megengedem, hogy gácsországi állomásokról származó, tüzelési célokra rendelt nyers petroleumküldemények után azokra a magyarországi állomásokra való szállításhoz, melyek az eddigi petroleumkedvezmény igénybevételétől az államvasutak igazgatóságának leadásiállomások gyanánt bejelentettek, illetve amelyekre nyers petroleumtüzelés céljából tényleg szállítottatott a m. kir. államvasutak vonalain 1909. évben kedvezménykép még a „C” osztály díjtételei visszatérítés útján alkalmaztassanak. A nyers petroleumot már eddig is tüzelésre használt iparvállalatok és cégek azonban az államvasutak igazgatósága által értesítettnek fognak, hogy ennek a kedvezménynek 1909. év december hó 31-én tul való engedélyezésére már nem számíthatnak. Hasonló intézkedés történik a kassa-oderbergi vasut magyar vonalaira és ezeken át szállítandó, tüzelési célokra rendelt nyers petroleum-küldeményekre is.

Személyi hírek. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a bányászat körébe tartozó ágazatoknál alkalmazott műszaki tisztviselők egyesített létszámában Kurovszky Zsigmond főmérnököt bányatanácsossá s a zalatnai főbányahivatal főnökévé nevezte ki — A király Straka F.-nek, az Első Szabadalmazott Dunagőzhajózási Társaság pécsvidéki bányaműveinél alkalmazott bányai igazgatónak, a bányászati szolgálat terén szerzett érdemei elismerésül, a bányatanácsosi címet adományozta.

— **Az Orsz. magyar bányászati és kohászati egyesület** igazgató tanácsa és választmánya f. hó 4-én ülést tartott, melyeken a folyó ügyeken kívül az ipartörvény és a vasárnapi munka szüneteléséről szóló törvény javaslataival foglalkozott s ez utóbbira nézve elfogadta Dérer Mihály főbányatanácsos előadói javaslatát, melyet előterjesztésbe foglal s a keresk. miniszterhez nyújt be azzal a kérelemmel, hogy a törvényben mondja ki kifejezetten, hogy annak rendelkezései a bánya- és kohó-vállalatokra s ezekkel kapcsolatos üzemekre nem vonatkoznak, hanem a pénzügyminisztérium fogja rendeletileg szabályozni a vasárnapi munka szünetelését. Az igazgató tanács Dr. Szeőke Imre indítványára foglalkozott a kir. kuriának lapunk karácsonyi számában szóvá tett azzal a végzésével, amely kimondotta, hogy Erdélyben az 1852. évi ideiglenes osztrák perrendtartás érvényes bányatüzelésben. Nem kis konsternációt keltett annak mérlegelése, hogy ezen tarthatatlan határozat bányatüzelésben még a *személyi fogság* alkalmazásának lehetőségét is involválja és az igazgatótanács elhatározta, hogy ez ellen állást foglal s előterjesztéssel fordul az igazságügyi miniszterhez, melynek tervezetével az indítványozót és az egyesület ügyészét bizta meg. — Végül tudomásul vette, hogy Cséty Ottónak, a selmecbányai főiskola volt nagyhirű tanárának mellszobrának mintáját *Dankó József* szobrász elkészítette s az igen sikertült szobrot rövid idő alatt megöntik, hogy elfoglalhassa helyét a főiskola aulájában, ahol az egyesület a hazai bányászat és kohászat jeleseinek szobrai szándékozik összegyűjteni.

— **A magyar bányák.** A magyar bányák múlt évi eredményei alkalmasak annak a régebbi föltevésnek a megdöntésére, amely szerint a magyar bányák nem tudnak a fogyasztás növekedésével lépést tartani. Ez persze csak szofizma volt, mert az 1906. évi aratás óriási szállítási szükségletét senki sem láthatta előre s éppen úgy, amint a Máv. nem volt képes egyszerre kielégíteni a nagy szükségletet, amely azzal járt, a bányák sem emelheték fel máról holnapra termelésüket, amihez egy-két évre terjedő előkészület kell. A magyar bányák fejlődőképességének demonstrálására az 1908. évi adatokat alább közöljük. Ezek azonban csak hozzávetőleg ismeretesek s körülbelül a következőkben foglalhatók össze az eredmények: Tatabánya maga 1 millióval emelte termelését és Salgótarján a két bányavidéken együttvéve szintén körülbelül ennyivel. Közel félmillió többletet ért el az Urikány-Zsilvölgyi és az Északmagyar is jelentékeny többlettel zárja az esztendő: megjegyzendő azonban, hogy kisebb bányák is, mint a Kazinczi, évről-évre aránylag igen nagy többletet értek el s az Osztrák Magyar Államvasut társaság és az Urikány-Zsilvölgyi, ezenfelül koksztüzelésre, valamint melléktermények nyerésére is berendezkedtek, úgy hogy valamennyi bányánk a múlt évben egy a termelésben, mint a pénzügyi eredményekben jelentékeny emelkedést mutathat s mióta az államvasutak is valamennyire megjavították az árakat s nem követelik legnagyobb részében termelési áron a szénét a magyar bányáktól, képesek a munkásokat is megtartani, miután módjukban van megfelelő munkabéreket fizetni, amit azelőtt nem tehetvén, munkásaik mind világgá mentek s jóformán a munkástörzs felét vesztették el s kellett feljutniok. Az eredmény annyival jobb, mert újonnan betanított munkásokkal érték azt el.

— **Pusztít a dinamit.** A dinamit megint pusztított egy bányatelepen. A levegőbe röpített egy házat, megölt több embert, akik pedig megmenekültek a haláltól, súlyos sebekkel hagyták ott a veszedelem színhelyét. A katasztrófa az Oderlurt melletti Mária Anna kőszénbánya tulajdonát képező Odera-tárna irodahelyiségében történt. Felrobbant két és fél kiló fagyasztott dinamit, amit azért hoztak be, hogy robbanás előtt megmelegítsék. Mikor az ezzel megbízott bányászok kimentek, egy Ozin levü éjjeli őr megrázta és földre ejtette a csomagot. A robbanás az éjjeli őrt megölte és az egész házat elpusztította. A házban volt még két irodahelyiség. A második irodában Cheles Hubert nevű felügyelőt a háztetővel együtt mintegy 15 méter távolságra dobta a dinamit. A dinamit őrzésével megbízott bányász abban a pillanatban lépett be az ajtón, mikor a robbanás történt; ő is súlyos idegrázkódást és sebesülést szenvedett.

— **Baj a naftatüzelés körül.** A Pressburger Montagszeitung jelentése szerint a pozsonyi vízműveknél, amelyek naftafűtésre vannak berendezve, a naftatartály felrobbant és óriási károkat okozott. A vízművet valóságosai megsemmisítette. Ez a szerencsétlenség alkalmas arra, hogy ráterelje a figyelmet a naftatüzelés bajaira. A naftával való tüzelésnél nagy óvatossággal kell dolgozni,

mert a pozsonyihoz hasonló esetek könnyen megismétlődhetnek.

Követlenül lapzártá előtt vesszük a hírt, hogy a **szénbányászati** újabb katasztrófának volt az okozója. Aradról jelentik nekünk ugyanis telefonon, hogy Neumann testvérek szeszgyárában a petroleumtartály felrobbant és a helyiséget szétvetette. Zsotér György munkás a robbanás következtében súlyos égési sebeket szenvedett, a kórházba szállították. A szerencsétlenséget az okozta, hogy egy munkású a tartályhelyiségben cigarettázott.

— **Fejlődő ipartelep.** Gróf Csáky László féle **Prakfalvi vas- és acélárú gyár** r. t. vaskőbányáin annyi vasérc van felhalmozva, hogy **Prakfalván, Margitfalun, Kojson, Nagyselymáron, Zakárfalván, Nagykuncfalván** stb. levő **vaskőkészletei feldolgozására** **Prakfalván** új nagyvasolvasztót fog építeni. Az új olvasztót éppen oly nagyra tervezik, mint a milyen a régi. A gölnicbányai bányamivelő társulat bányabirtokát vétel útján jelentősen kibővítette, amennyiben **Kluknón, Gölnicbányán és Prakfalván** több bányát megvásárolt és az itt létező zárkutatmányokban vaskőtelepfeltárásokat eszközöl.

— **Bányavállalatok osztaléka.** A magyar bányavállalatok az elmúlt 1908. évben csaknem kivétel nélkül eredményesen működtek. Erre vall az a körülmény, hogy nem egy közülük több osztalékot fog az idén fizetni, mint tavaly. Így többek között az **Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya részvénytársulat** 7 százalék helyett 8 százalékot fog fizetni. A **Dunántúli Kőszénbánya Részvénytársaság** legközelebb fel fogja emelni az 1 millió 400.000 koronányi részvénytőkéjét két millió koronára. Erre azért van szükség, mert a komlói széntelepeken újabb beruházásokat akar tenni.

— **Szénforgalom.** A máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák a december hó 20-ától december hó 26-áig terjedő héten, öt nap alatt, összesen 8,023 kocsi rakomány szenet adtak fel; 6780 kocsi rakománnyal kevesebbet, mint az előző héten, ellenben 463 kocsi rakománnyal többet mint a múlt év hasonló (XII. 22-étől XII. 28-áig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1604 vasúti kocsit raktak meg; 863 kocsi kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

— **A kőszénbányászat szabályozása.** A legközelebbi napokban a Reichsrath elé terjeszti az osztrák kormány a **kőszénbányászat szabályozását** tárgyzó törvényjavaslatot, mely már készen áll. A javaslat a poroszországi új bányatörvény mintájára készült s elsősorban kimondja, hogy a **kőszénkutatói és kizárólag az államot illeti**, de ezen jogát bizonyos időtartamra, ellenérték mellett harmadikra átruházhatja. A javaslat ezen alapvető intézkedéseinek kívül sok, a szociálpolitika keretébe tartozó intézkedéseket tartalmaz, nevezetesen elrendeli a munkás-bizottságok és a bizalmiférfiak kötelező felállítását. Előbbiek feladata lesz a munkaadó és a munkás közt munkabér, a vasárnapi munkaszünet és egyéb ügyekre vonatkozólag felmerülő vitás kérdések eldöntésébe befolyjni, míg a bizalmiférfiak időnként — havonként négyszer — a bányatüzemet vizsgálják meg az

előírt biztonsági rendszabályok megtartása szempontjából s észrevételeiket a szemle-könyvbe jegyzik be. Ha a vitás kérdések a munkás-bizottság egyeztető eljárása útján el nem dönthetők, választott bíróság elé terjesztetnek, a melynek tagjai esetről-esetre választatnak. A bizalmiférfiak által emelt nehezményeket pedig köteles a bányavállalat megfelelően elintézni, mit ha nem tenne, a nehezmények az illetékes bányahatóság elé terjesztetnek. A javaslat sorsát illetőleg az az általános felfogás, hogy azt a parlament nagy többséggel fogja törvénynyé emelni. Mindezekhez mi csak azt a kérdést fűzzük, hogy mi lesz már a mi bányatörvényünkkel?

Német bányamunkások gyűlése. A német bányamunkások január 31-én Berlinben kongresszusra gyűlnek össze, amelyen az „Alter Verband“ (a szociálista szakszervezet), a Hirsch-Duncker-féle (nemzeti alapon álló), valamint a lengyel munkásegylet is részt vesz, míg az u. n. keresztény szervezet tartózkodik a megjelenéstől. A napirend tárgyai közé vették 1. bányaelőőrök rendszeresítését, a kik a munkások közül választandók és az államtól kapják fizetésüket; 2. **birodalmi bányatörvény követelését**, a mely különösen a) a bányamunkások védelmére s a büntetések szabályozására, b) a nyolcórás műszak kötelezővételére és c) a legénységi segítőpénztárak egységes reformjára helyezzen súlyt; 3. a fekete listák és állandó kizárás eltiltását.

— **Dalmácia szén és vasbányászata.** Dalmácia egyetlen nagyipari ága a szénbányászat. Az osztrák közmunkák miniszterének jelentése szerint hat bányavállalat közül csak három van üzemben; a rivericsi, velusicsi és a kolanei bánya, amelyekből 795 munkással 1.365,200 métermázsas barnaszenet bányásztak ki (190,326 métermázsával kevesebbet, mint 1906-ban) 750.005 korona értékben. A termelés csökkenését a velusicsi bánya termelésének csökkenésére idézte elő. Elszállítottak 1.327,940 métermázsas szenet és pedig 674.380 métermázsát Dalmácia különböző helyeire, 188,700 métermázsát Fiuméba és 356,160 métermázsát Olaszországba. A vastermelést az 1907. évben csak a kollenici bányában folytatták. A termelés mindössze 100 mázsásárrugott.

A bányászok nyolc órai munkaidéje. Heves agitáció előzte meg azt a törvényjavaslatot, melyet, mint jelentettük, Londonban az alsóház a bányászok munkaidéjére nézve harmadszori olvasásban elfogadott. Azonban a törvényjavaslat mai formájában nem célozza egészen a nyolcórás munkaidőt. Elsősorban a törvény csak egy félév múlva, azaz a jövő év július havában lép életbe. Azután pedig öt éven át a bányába való le- és felszállás idejét nem foglalják a nyolc órai munkaidőbe, azaz öt éven át csupán a föld méhében való munkát korlátozzák nyolc órára, így a munkaidő kilenc, sőt tíz óráig is tarthat. De még az első öt év eltelté után is, mikor a törvény már teljes terjedelmében érvényben lesz, a bányászoknak nem az egész munkáját állapítják meg nyolc órában, hanem csakis a földalatti munkát a bányába való leszállással együtt, vagyis a tényleges munka nyolc és fél, sőt kilenc óráig fog tartani még az öt év eltelté után is. A törvényjavaslat kezdettől fogva végig a legelkeseredettebb ellenállással találkozott. És még ma, midőn 264 szavazattal 84 ellenében az alsóházban keresztülment, nem bizonyos, hogy a lordok nem-e szavazzák le a törvényjavaslatot.

— A német vasbehozatal várható csökkenése.

Tudvalevően a magyarországi vasművek a németországi vasbehozatal folytonos emelkedése következtében két ízben voltak kénytelenek a vasárak leszállításához folyamodni, nehogy a németországi verseny következtében termelésüket, ha a régi árakat továbbra is fenntartják, kénytelenek legyenek korlátozni. Ez az állapot most forduló ponthoz jutott. Elsősorban az idézte elő a változást, hogy Németországban a vaspiacon az üzleti conjuncturák valamivel kedvezőbbek, s az időközben elhangzott szakvélemények, amelyeket az egyes vasipari szövetségek ülésén elmondottak, annak a nézetnek adnak kifejezést, hogy a helyzet visszafejlődése elérte a legvégső határát, és hogy a jövőben már kedvezőbb termelési viszonyok lesznek a vasipar terén. A német vasművek eddig üzemképességük 60%-áig voltak elfoglalva s mint a törekvésük — hogy minél több vasat helyezzenek el az osztrák és magyar piacon is mutatja, ezt a 60%-os termelést sem tudták az elmúlt év folyamán a német vaspiacon elhelyezni. A németországi piaci helyzet javulása természetesen visszafordítja a német vasművek figyelmét ismét a német vaspiacr., ahol a fokozottabb fogyasztás következtében most már módjában fog állni a német vasiparnak a német termelést egészen elhelyezhetni. A vasárak Németországban az amerikai üzleti viszonyok javulása s a világpiacon mutatkozó kereslet emelkedése következtében lassankint megváltoznak, s a felmenő irányzat mindinkább lehetetlenné teszi a magyar és az osztrák vasiparral felvett versenyt folytatását. De a német vasipar versenyének megszüntése itt a belföldön más körülményre is vissza vezethető, amelynek okai a belföldi gazdasági conjuncturák visszaesésében keresendők. A német vasipar termékeinek megjelenése alkalmával még megvolt az élénk kereslet a belföldi piacokon, de a visszaesés nálunk is bekövetkezett azóta. A belföldi vasművek kapott megrendelési gyérebbek lettek az utolsó időben s ma, midőn kétszeri árleszállítás után a német vasipar-árban nem tud versenyezni, akkor a kereslet is annyira megcsappant, hogy annak elmaradása is hozzájárult a német vasipar behozatalának csökkenéséhez.

— **Uj mélyfuróvállalat.** Kontinentális mélyfuró vállalat, ezelőtt Thuman cég alatt új mélyfurótársaság alakult Halle a. S. székhellyel, amelynek 700.000 márka az alaptőkéje. A társaság üzleti körét leginkább Romániára fogja kiterjeszteni.

Kőolaj és arany Kaliforniában. L. Auburg, kaliforniai állami geologus Kalifornia 1907. évi ásványtermelését 11.138.590 font sterlingre becsüli, tehát 1.800.000 font sterlinggel többre, mint az 1906. évi. Összesen 40 millió barel kőolajt 3.356.789 font sterling arany értékben termeltek, míg az aranytermelés 3.345.586 font sterling volt.

IRODALOM.

— **A magyar köszénbányaviszonyok rövid ismertetése.** Andreics János főbányatanácsos, akinek lapunk karácsonyi számában „Mi kell nekünk?” címen feltűnést keltő cikke látott napvilágot. érdekes cikket írt a „Bányászati és Kohászati lapok” legutóbbi számába. Ezen cikk anyagát „Bányászati kérdések” és „A hazai köszénbányászat ismertetése” címen múlt évi 42. számunkban és ez évi 1. számunkban vezető helyen volt alkalmunk ismertetni.

Bányászati és Kohászati Lapok. A Gálócsy Árpád szerkesztésében megjelenő „Bányászati és Kohászati Lapok” legutóbbi száma most jelent meg érdekes tartalommal. A minap elhunyt Schmidt Lászlóról, aki sóbányászatunk felvirágoztatása érdekében áldásos munkásságot fejtett ki, vezető cikket és arcképet közöl. Szentiványi Gyula „A berlini alapvonalmérés Bersel-féle alapvonalmérő készülékkel és Iacderin szerint Ivaracéliből készült műdróttal” címen írt cikket. Téglás Gábor a görög és római idők márvány- és kőbányászatát ismerteti. Érdekes cikkeket találunk a selmecbányai főiskoláról, a hammi bányaszerencsétlenségről és több ismeretterjesztő apróságot.

✕ TUDNIVALÓK. ✕

— **Elektromos függővasutak a bányászatban.** A bányatelepken ma már majdnem mindenütt találkozunk elektromos drótkötél pályákkal, amelyek a kibányászott anyagot a központi műhöz, az állomásra, vagy a kohóba szállítják. Az elektromos függővasutakról, amelyek fontos szerepet játszanak a bányászat terén, egy mérnök olvasson az alábbiakat írja nekünk: A leipzig-i Bleichert-cég, amely 1872-ben vette ki az első szabadalmat kötélvasutakra, 1904 óta elektromos függő vasutakat, jobban mondva, anyagszállító berendezéseket készít. Ezeknél a futópálya már nem kötél, hanem megfelelő keresztmetszetű sín — munkadrótot e sín fölé vagy alá szerelik. Mínt hogy a kocsi kísérő nélkül szaladna, blokkoló berendezéssel gondoskodnak arról, hogy a kocsi össze ne ütközhesse egymással. A kocsi megtöltése is önműködőleg történik és pedig oly módon, hogy a kocsi a futósínek egy oly részére szalad, amely egy mérleg meg hosszabbítását képezi; itt a kocsi kikapcsolódik és egy elektromótort indít meg, amely anyag bedöntésére való csapóajtót kinyitja. A mint töltés a kívánt súlyt eléri, a mérlegkar lebillen, a motor elzárja csapóajtót és a kocsi útjára indul; a kiürítést ütköző végzi. Oly esetekben, a midőn a pályában 5 százalékos emelkedések vannak, a kocsik az ilyen pályarészekben önműködőleg kapcsolódnak egy állandóan futó drótkötélhez. Néha a magasságkülönbségek legyőzésére külön felvonómótort használnak, a melynek kapcsolása olyan, mint a darufutómacskák motoráé. Hogy az ehhez szükséges sok kormányzó vezetékét nélkülözhessek, a kormányhengert a futómacskára helyezik és azt mágnissel hajtott kilincsmű útján működtetik; ily módon a munkadrót mellé csak egy kormányzó vezeték kell szerelni, a melyet megfelelő helyen munkás kapcsolgat. Ennek a konstrukciónak a bányászatban is fontos célja van, mert a fokozottan tökéletes szerkezet megkönnyíti a függővasut kezelését.

Szerkesztői üzenetek.

K. G. Budapest. 1. Olyan kérdést intéz hozzánk, amelyre bajos határozott választ adni. Nagyon nehéz eldönteni, hogy melyik fűtőanyagot célszerűbb alkalmazni egyes üzemekben. Az mindig az üzemektől függ. 2. Szó sincs róla. Hiszen a román vasutakon mozdonyfűtésre, a haditengerészetben torpedóhajók fűtésére használják és újabban kezdik a kereskedelmi tengerészetben is alkalmazni.

SALGÓ-TARJÁNI-KŐSZÉNBÁNYA

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT.

A társulat széntermelése évenként:

Salgótarjáni bányákban — 10 millió
a Petrozsény-Farkasvölgyi
bányákban — — — 1) millió

A vezetése alatt álló Esztergom-Szászvári
kőszénbánya részvénytársaság terme-
lése évenként:

Dorogh-Annavölgyi bányákban
— — — — — 3 millió

Szászvár-Nagymányoki bányák-
ban — — — — — 1 millió

A vezetése alatt álló Felső-Zsil-
völgyi bányákban — — — 1 millió

Összesen: 25 millió

m é t e r m á z s a

Szénosztályozás:

Darabos (főmör) szén — — } szoba-, gőzcsoplógép- és
Koczkaszén — — — } gőzeke-fűtésre.

Diószén — — — }
Durvaszén — — — } gyári kazánfűtésre
Akaszén — — — }
Rostált akaszén — — — }

Aprószén — — — körkemence fűtésre.
Kovácsszén — — — kovácsolási czélokra.

Megrendelések központi irodánkhoz:

Budapest, V. Arany Janos-u. 25.
intézendők.

:: Jutányos árak, pontos és gyors kiszolgálás. ::

KACHELMANN KÁROLY ÉS FIA

gépgyára. — VIHNYE.

**Akna berendezések, vasszerkezetű akna-tornyok, mindennemű
akna-szállító és felvonó-gépek,**

valamint bányavíz-emelőgépek.

Californiai zuzómű berendezések, érczörlő-hengerpárok, Huntington-
féle érczömlő-malmok, kötörök és egyéb aprítógépek, osztályozó
rácok és szitadobok, mosódobok, válogató-asztalok és szalagok,
ülepítő-gépek.

: Rázó-, lökö- és körszerek. :

Gőzkazánok. Vasszerkezetek.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOTÍVOK ÉS
BILK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKALÓGÉPEK

= EGYED-
ÁRUSÍTÓ **ABELES EMIL** BUDAPEST
V. VÁCI-ÚT 14.

TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: BARSEL

**Usszes famegmunkáló gépek
és egyéb gyári berendezések.**

SZABADALMI

és védjegyjoltalom kieszközlése az összes
kultúrállamban

ADLER MIKSA okleveles gépészmérnök
hítes szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.
Telefon 106-55. Telefon 106-55.

ÁLDOR SZIGFRID

Magyar mélyfuró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal sima és mélyfurásokat szén, petroleum, víz, káli és ásványok után kezességgel bármily mélység tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg részesevel is.

Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál.

PIUS PIRRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16 A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyáftmányait.
Viszontárúsítónak kedvezmény-árjegyzetek ingyen és bérmentve.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR

CEIPEK és TÁRSAI TRENCSÉN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit“ ütés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantó-anyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanitra nem vonatkoznak a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelei, melyek a többi robbantószerekre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószereké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval és bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószerek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képvisellete:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

SOCIÉTÉ LORRAINE de DIETRICH & CIE

automobil-gyár. (Alaptőke 15 millió.)

LUNÉVILLE, ARGENTEIL, BIRMINGHAM;

ISOTTA FRASCHINI Milano

vezérképviselője.

- : Legmodernebb szerszámgépekkel felszerelt javító-műhely. :
- : Olcsó, gyors és szakszerű gépjavítások. :
- : Nagy választéku pneumatik és kellekraktár. :
- : Kitűnő és jutányos auto-benzin és henger-olaj. :

„HELIOS“ AUTOMOBIL-GARAGE

BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCZA 12.

Gróf Csáky László

prakfalvi vas- és aczélgyár r.-t.

Igazgatóság: Budapest, IX., Csillag-utca 4. (Telefon 65—45.)

Különleges cikkek:

Szerszám-tégelyaczel, gyorsesztergaaczel. Öntött gépaczél, kőfuróaczel. Marótárcsák és aczéllemezek és szabadalmazott „AJAX“ rugóspörölyök gyártása.

Egyedelárusítása:

a patkójelű öntöttaczel reszelőknek, az Usines Metallurgiques Vallorbe-féle „Grobet“ pontosságú reszelőknek és a Dr. Georg Schmidt Radeberg-féle szab. különlegességi reszelőknek.

Állandó nagy raktár: Budapest, IX., Csillag-utca 4. sz.

Por nélkül dolgozó réselő-gép.

==== Aki pormentesen akar réselni, az használja

a „Pick-Quick” rudas réselő gépet

(Mavor és Coulson szabadalma),

melyből eddig már 450 darab áll versenyképes harcban a ke-
rekes réselő gépekkel szemben.

Főképviseelő Magyarország részére

:: SCHEMBER FRIGYES, ::

Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 50. szám.

A MAGYAR BÁNYA-JOG

II. KIADÁSA.

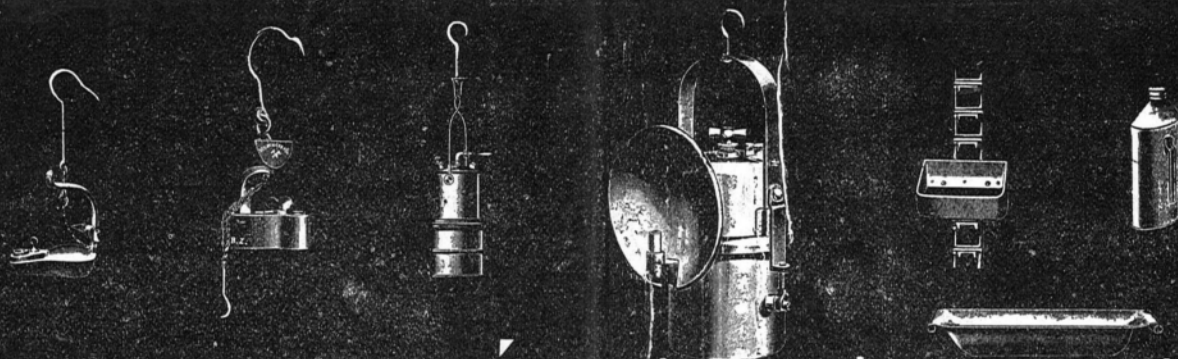
A TELJES JOGANYAG.

Irták:

Dr. BALKAY BÉLA
és

Dr. SZEŐKE IMRE

Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA

BANYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA

BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

DEUTSCH BERTALAN CHAMOTTE és AGYAGÁRU-GYÁR R.-T. Gyár: K Á L N Ó.
LOSONCZ mellett (Nógrád m.)

Vezérképviselet és iroda:

Rözp. Kereskedelmi és Iparbank r. t. áruosztálya
Budapest, V. ker., Váci-körút 26. szám.

Főelárusítás és raktár:

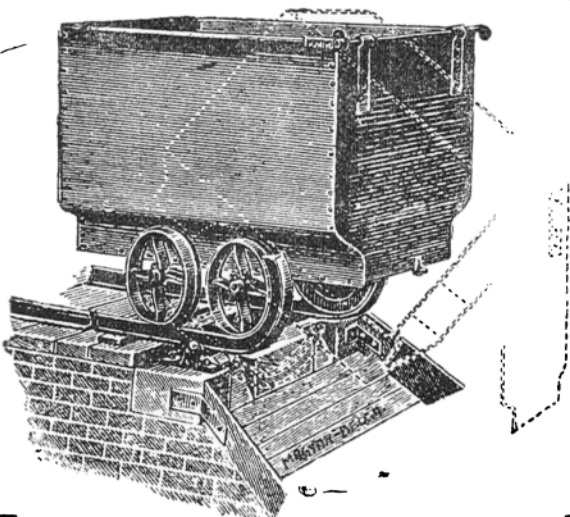
ELKÁN és BOSSÁNYI
Budapest, VI., Sziv-utca 61. és 67.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB GYÁRA

Szállít minden czélnak megfelelő

tűzálló chamotte anyagot

külföldi gyártmányokkal egyenrangú minőségben.

MAGYAR-BELGA
fémipargyár r.-t.

BUDAPEST, VI. ker., Hungária-körút 115—117.

Elvállalja mindennemű

Bánya-vasutak tervezését

nyomjelzését és teljes kiépítését és az összes anyagok, mint sinek, kapcsolószerkezetek, kocsik, váltók, fordítókorongok, mozdonyok stb. szállítását.

Használt anyagok állandóan készleten vannak és bérbe is adhatók.

Alaptőke 500,000 korona.

LAPP-FÉLE SZABADALOM.
Aranyérem. Berlin 1907.

Alaptőke 500,000 korona.

Lapp Henrik-féle Mélyfurások, Bányatelepek és mélyművek magy. részv.-társaság

Iroda:
Báthory-utca 3. sz.

BUDAPEST

Műhelyek:
X. ker., Kőbányai-ut.

Mélyfurások

1512 méter mélységig a Lapp-féle szabadalom szerint. Legnagyobb jótállás. — Legjobb hírű ilyenmű vállalat. — Magfúrás. Gyártás: Teljes mélyfuro-berendezések bármily rendszerű gőz- és kézi-tüzemre. — Számos szabadalom. — Egyes szerszámok és alkatrész mélyfuro kutépités és vizszállításra.

kivitele. Szén, érc, kősó, kálisó furások. — Sós víz, földolaj, földgáz, kénsav, ásványvíz, haszon- és ivóvíz furása és termelése nagy átmérőjű furólyukakkal. — Furások légvezetés és egyéb czélokra. — Földigélés mintegy 600 mélyfuras készült egészen —

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kiviteletét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek **vegyelemzését**, és gyakorlati megvizsgálását és **szakértői véleményt** ad azok értéke és felhasználhatóságáért.

Gőzgépek **indikálását**, valamint gépek, kazántelepek, tüzelések, fűtések, bányá- és gyári berendezések **megvizsgálását**, esetleg azok **reconstructióját**.

Meglevő telepek, gépek, berendezések **időnkénti vagy állandó szakszerű felügyeletét**.

Képviselet: a **Grison-féle** kerekeket, a **Bánó-féle** szab. vízcsöves kazánokat, a **Gálocsy- és Terényi-féle** szab. gázfejlesztő készülékeket.

MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

VILLAMOSSÁGI RÉSZV.-TÁRSASÁG
Budapest, V. ker., Lipót-körut 5. sz.

Telefonszám
211. és 212. szám.

Távíratcím:
Siemensschuckert

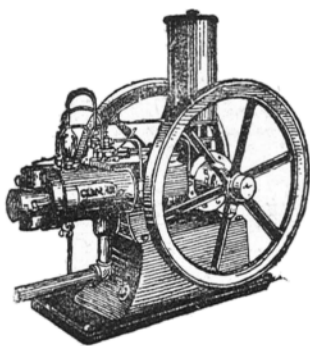
GYÁR:
POZSONYBAN.

Készít: Villamos világítást és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket. Elektrolitikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bányavasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltóáramu generátorokat, motorokat, vezetékanyagot, kábeleket, iv- és izzólámpákat kapcsoló-készülékeket, biztosítókat, wattórászámlálókat (Schuckert-rendszer). Vezetékberendezéseket központitelepekhez való bekapcsolásra. Világító-testeket. Ivlámpa-szeneket.

Különlegességek: Felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos furógépek, villamos bányafurógépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

CLIMAX és ECLIPSE

NYERSOLAJ-MOTOROK és LOKOMOBILOK

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra.

Nincs robbanási veszély, se pénzügyőri ellenőrzés.

Elsőrangú referenciák.

BACHRICH és TÁRSA MOTORGYÁR,

W I E N - H A M B U R G .

Magyarországi raktár és iroda

Budapest, Szabadság-tér 17. — Tőzsde-palota.

Stora Kopparbergs Bergslags Actiebolag

svéd acélgyárak magyarországi
vezérképvisellete.

A legjobb minőségű acélok
bármely célra.

**Svéd-Aczél
Kereskedelmi Társaság.**
Budapest, V., Bálvány-utca 12.
Telefon 91—57.